

Van de Bestuurstafel

Op de valreep van '96/'97 dan toch nog een minuitgave van Varen-Varia. Hierin opgenomen zijn wat hoofdzaken en knelpunten van het afgelopen jaar. Kijkt U even mee?

Onze eerste bijeenkomst dit jaar had plaats op 27 april in het Tuinhuis in de Hortus van Leiden, waarover verder op meer in dit bulletin.

Daarna stond de excursie op stapel naar Ibbenbüren, op 14 september. Hoewel de opkomst minimaal bleek, hebben we besloten de excursie toch door te laten gaan. En gelukkig maar! Na een inleidend woord van Hans Steur togen alle deelnemers met pikhouweel aan de slag - openhakken van brokken steen en steenkoolafval. Het resultaat was verbluffend. Menig steen bevatte de fossiele resten van o.a. varens van lang vervlogen tijd.

Vervolgens hadden we op zaterdag 19 oktober een drukbezochte gezellige bijeenkomst in het Tuinhuis in de Hortus in Leiden. Gastspreker was Wim Oudshoorn. Hij had voor ons een uitgebreide serie dia's meegebracht. Dia's van planten, die naar zijn zeggen goed met varens te combineren zijn. Wim had aan ons een aandachtig oor. Dank je Wim.

Daarna was er voor ieder de gelegenheid om de varentuin en de kassen te bezichtigen. De tuin staat er schitterend bij. De plantenruilbeurs aan het einde van deze dag had een verzorgd uiterlijk. Er was veel animo om te ruilen. Enkele onder ons ontdekten noviteiten.

Dank aan de Hortus voor de beschikbaarheid van de ruimte en dank aan Harry Roskam voor zijn inzet en tijd deze dag.

In de regelmaat van de uitgave van Varen-Varia zit al enige tijd de klad. Enerzijds is de copystroom afnemend, anderzijds ontbreekt het aan een doener, of meerdere, die een paar keer per jaar genegen zijn hun schouders eronder te zetten om het blad uit te brengen. Hierbij dan ook een dringende oproep aan



ieder om te overwegen zich hiervoor beschikbaar te stellen; dit graag kenbaar maken aan ondergetekende (of aan Jan Greep).

Voor U allen een goed 1997!

Fons Slot

De secretaris schrijft nu verder.

U zult verbaasd zijn dit bulletin te ontvangen. Het kan natuurlijk niet tippen aan de Varen-Varia, zoals U het de laatste tijd gewend was. We noemen het daarom maar "De kleine Varen-Varia".

Omdat we ons ervan bewust zijn, dat het blad zeer belangrijk is voor de communicatie binnen de vereniging, publiceren we nu in deze verkleinde vorm in de hoop volgend jaar weer grootser voor den dag te kunnen komen.

Er konden dit jaar weer enkele nieuwe leden worden ingeschreven, anderen haakten af. Elders vindt U de naam van de nieuwe leden. Er kwam een opzegging binnen van een lid van het eerste uur, uit onvrede met de geringe activiteiten en hij vergelijkt dan met de tuinclubs van Eigen Tuin. Naar mijn idee is dat als appels met peren vergelijken. Immers, tuinclubs zijn lokaal - onze vereniging is landelijk en met totaal ca. 100 leden in Nederland dus dun gespreid. Bovendien houden tuinclubs zich bezig met een breed gala van planten, terwijl wij ons in principe beperken tot varens.

Een vergelijking met Ericultura ware meer op zijn plaats geweest. Enkele jaren had die vereniging wel 1200 leden en nu is dat teruggelopen tot ca. 200. En waarom? Volgens mijn zegsman omdat er geen leden opstaan om bestuurlijk actief te zijn.

Dit brengt me dan gelijk op het onderwerp

#### Bestuursbezetting.

In 1997 is volgens rooster Luuk Jaarsma aftredend als algemeen bestuurslid. Om persoonlijke redenen (verandering van werkplek en gezinsvorming) wil hij zich niet herkiesbaar stellen. Het betekent, dat het bestuur aanvulling behoeft met twee leden. Er was immers nog een vacature door het aftreden van Cor v.d. Moesdijk in april jl. Het bestuur hoopt in de jaarvergadering 1997 kandidaten te kunnen voorstellen. Graag bericht aan de secretaris, indien U ambities hebt.

#### Ledenbestand.

In de loop van dit jaar mochten we als nieuwe leden welkom heten:

mw. L. Heymeriks, Havenstraat 29, Ysselstein 3401DM  
W.v.d. Kuinder, Danckertstraat 5, 2517 TE Den Haag  
S.W. Hijkoop, Nieuwendijk 5, 3443 BH Woerden  
J. v.d. Hoorn, Dorpsstraat 74, 2441 CJ Nieuwveen  
W.H. van Wouw, Europaweg 2, 2381 GR Zoeterwoude  
mw. H. Thielen, Overasebaan 39, 4891 RG Rijsbergen  
mw. I.M. Smit-Krom, Meerzicht 26, 1391 AS Abcoude  
H. Peeters, Rue du Chateau 84a, 1470 Bousval, België

Een aantal leden bedankte. Twee leden moesten worden geschrapt omdat zij in gebreke bleven met betaling van contributie. Dan was er nog een lid, dat verhuisde zonder ons zijn nieuwe adres door te geven. Helaas hebben enige leden de contributie over 1996 (nog) niet betaald.

Bijgaand ontvangt ieder lid in Nederland een acceptgiro voor de contributie 1997 (fl. 25.-). Leden, die voor 1996 niet betaald hebben, ontvangen een acceptgiro, waarin geen bedrag is ingevuld. Zij kunnen fl. 25.- betalen en gelijktijdig opzeggen - of fl. 50.- invullen voor 1996 en 1997. Zó kan de kwestie toch nog op elegante wijze worden opgelost.

Voor leden buiten Nederland bedraagt de contributie onveranderd fl. 36.-. Graag overmaking d.m.v. cheque ten gunste van de Nederlandse Varenvereniging, Tweede Spoorstraat 1, 9718 PC Groningen. (for members outside of the Netherlands, the annual fee amounts to fl. 36.-; please make remittance by cheque payable to the Nederlandse Varenvereniging, Tweede Spoorstraat 1, Groningen).

Met de stukken voor de jaarvergadering 1997 ontvangen alle leden een geheel bijgewerkte ledenlijst.

#### Sporenbank.

Zoals bekend, beheert Luuk Jaarsma de sporenbank. Die activiteit wil hij voor de vereniging voortzette en als bestuur zijn we daar blij mee. Eerlijk gezegd is er weining vraag uit de leden naar sporen geweest. Hierbij nog eens een opstelling van hetgeen voorradig is:

Adiantum pedatum  
Asplenium nidus, A. obtusatum, A. trichomanes,  
A. villitis



Athyrium otophorum, A. otophorum okanum  
 Blechnum nudum, B. spicant  
 Campyloneuron angustifolium  
 Cyathea australis  
 Cyrtonium fortunei  
 Cystopteris fragilis  
 Diplazium australe  
 Elaphoglossum crinitum  
 Gymnocarpum dryopteris  
 Heminionitis artifolia  
 Lecanopteris balgooyi, L. sinuosa, L. spinosa  
 Nephrolepis exaltata  
 Notholaena trichomanoides, N. vellea  
 Pellea atropurpurea, P. viridis  
 Phyllitis scolopendrium  
 Platycerium bicornatum, P. coronarium  
 Thelypteris dryopteris

Het adres van Luuk Jaarsma is: v. Eydenhof 51,  
 3833 JX LEUSDEN

#### Wél of géén excursies?

Een groot pluspunt vind ik in onze vereniging altijd weer de goede opkomst van leden op de bijeenkomsten in Leiden. ca. 25% van de Nederlandse leden is daar, zij het in wisselende combinaties, present. Voor excursies is de belangstelling minder - bv. in zomer 1995 voor de vaartocht op de Nieuwkoopse plassen 2 leden en 2 introducés (plus gids Peter Hovenkamp), en nu in september jl. voor de zoektocht naar fossielen in Ibbenbüren 6 leden en 5 introducés. Toegegeven, het weer was beide keren op de dagen, voorafgaand aan de excursie, zeer nat, maar de doorzetters kregen gelijk: zij kwamen droog thuis.

Om leden, wonend buiten het centrum van het land tegemoet te komen, zouden wellicht excursies gepland moeten worden naar bv.

- a) Kwekerij W. van Driel in Eelde in combinatie met de Hortus in Haren,
- b) Bot. Tuin Elsloo in combinatie met Bot. Tuin in Kerkrade,

Als er leden in die contreien wonen, die hun tuin willen openstellen, dan is dat natuurlijk zeer welkom.

Meer centraal zou een bezoek zijn aan kwekers/

tuinen nabij de Veluwezoom.

Mag ik vragen hierop te reageren? Eventuele aanvullende of andere suggesties zijn ook welkom.

Gebaseerd op het gebruikelijke percentage bezoekers in Leiden verwacht ik zeker 25 reacties, maar liefst meer.

In augustus jl. waren een aantal varenliefhebbers uit Noord Duitsland op tournee in Nederland. Op hun programma stonden kwekers en horti. Ook waren ze te gast bij Johan Eek en bij fam. Meegdes. Mochten wij ooit richting Sleeswijk-Holstein willen gaan, dan willen ze graag aanbevelingen doen.

Overigens speelt de voorzitter nog met de gedachte van een tocht naar België.

Tijdens een familiefeestje onlangs in de buurt van Drachten werd een korte boswandeling gemaakt. Nu was het bos daar wel iets anders dan we aan de Veluwezoom gewend zijn - meer een lapje grond tussen de weilanden in, met doorgegroeid eikenhakhout. Gelijk sprongen de mannetjesvarens in het oog, en ook waren er plakaten eikvaren. Voor het eerst zag ik nu in de vrije natuur een aantal planten van dubbelloof (Blechnum spicant). Het gaf een goed gevoel, en deed me denken aan de verhalen van leden, wat ze allemaal gezien hadden in het Kuinderbos in de NO-polder. Is dit Kuinderbos mogelijk ook een reisdoel voor een excursie in 1997? Wie kent er de weg en kan aanbevelingen doen?

Jan Greep

#### Muurvarens gered.

In mijn woonplaats Velp bevindt zich een oude muur, die oorspronkelijk deel uitmaakte van het voormalige landgoed Overbeek. Een deel van die muur is onlangs afgebroken, omdat hij dreigde om te vallen. In dat gedeelte bevonden zich enkele muurvarentjes, die altijd mijn bijzondere aandacht hebben gehad.

Een speurtocht tussen de stenenmassa leverde drie varentjes op, die ondanks alles nog in redelijke staat waren. Ik heb ze weten te bevrijden, en nam bovendien een aantal oude stenen mee, waaraan zich nog flink wat kalkspecie bevond. Ook nam ik wat losse kalkspecie mee. In mijn tuin heb ik de varentjes tussen de oude stenen in een muurtje van opgestapelde bakstenen aangebracht, terwijl ik de losse specie door de omringende aarde heb gemengd.



Tot mijn genoegen kan ik melden, dat twee van de drie varentjes de operatie goed hebben doorstaan, en in goede staat verkeren.

Joop Comijs

Verslag ledenvergadering 19 oktober 1996.

Begunstigd door goed weer kwamen wij bijeen in de Hortus Botanicus te Leiden. Een mooiere omgeving kan men zich moeilijk voorstellen, vooral wanneer men denkt aan de grote varenverzameling, die deze Hortus bezit, zowel buiten als in de kassen. De opkomst was met ruim 30 leden zeer bevredigend.

Eerst hebben wij genoten van de zeer boeiende lezing van de bekende publicist en ook lid van onze vereniging Wim Oudshoorn. Hij sprak over bloeiende planten, die zich bijzonder goed lenen om tussen varens te plaatsen. Hij vertoonde hierbij zeer fraaie dia's. Ook toonde hij ons planten, die zich goed lenen als bodembedekkers in de varentuin. Na de lezing was er de gebruikelijke ruilbeurs. Veel leden hadden weer kistjes vol varens meegebracht, die vlot van eigenaar wisselden. Verder was er gelegenheid, de tuinen en kassen van de Hortus te bezichtigen.

Al met al een zeer geslaagde dag!

Joop Comijs

Problemen met varen-namen.

Toen ik ongeveer zeven jaar geleden het initiatief nam tot de oprichting van een varenvereniging, was één van mijn beweegredenen het feit, dat ik in het bezit was van een aantal varens, waarvan ik de namen niet wist. Ik hoopte door kontakten binnen deze vereniging dit probleem op te lossen.

Wij zijn nu zeven jaar verder, en nog steeds bezit ik op het ogenblik 16 varens, waarvan ik de namen niet of niet zeker weet. Ik ben mij ervan bewust, dat de naamgeving van varens niet zonder problemen is. Maar niettemin vraag ik mij af, of er in onze vereniging een goede ziel is, die mij uit de brand zou kunnen helpen.

Ik heb in dit verband ook nog enkele konkrete vragen: Op onze laatste ruilbeurs in Leiden nam ik een paar kleine varens mee met de volgende aanduidingen:

- Cystopteris spec. exkl.
- Dryopteris affinis disjuncta

Ik kan deze namen in geen enkel varenboek vinden. Wie helpt mij?

Bij voorbaat dank voor Uw hulp en reactie!

Joop Comijs

Polystichum setiferum "Plumosum Bevis".

een bijzondere varen!

Onlangs kwam ik in het bezit van bovenstaande varen. Hij kreeg een ereplaats in mijn verzameling. De plant droeg tot voor kort een andere naam, namelijk "Polystichum Aculeatum Pulcherrimum", en als zodanig komt hij ook voor in de "Encyclopaedia of Ferns" van David L. Jones.

Kwekerij "De Hessenhof" te Ede, die deze varen in de handel brengt, vermeldt in haar katalogus over deze het volgende verhaal:

"Een legendarische varen, waaraan in het bulletin van de Engelse Varenvereniging misschien wel de meeste artikelen zijn gewijd. Die gingen veelvuldig over het feit, hoe deze varen is gevonden, waarvan hier het verhaal:

In 1876 merkte de boerenknecht John Bevis langs een door heggen omzoomde landweg in Dorset een varen op, die erg verschillend was van de omringende planten. Wetende, dat een bekende varenverzamelaar in de buurt woonde, groef hij de plant uit en gaf hem aan dr. Wills, die onmiddellijk zag, dat hij met één der belangrijkste vondsten te maken had, die hij ooit had gezien. Dertig jaar lang werd gedacht, dat de plant steriel was, en sporadisch kon er voorzichtig een scheut worden verwijderd om aan een andere verzamelaar te geven. Toch hebben sommige kenners kans gezien om met behulp van een vergrootglas enkele sporen te verzamelen, die tot sensationele nakomelingen leidden.

Van de helaas overleden Reginald Kaye kregen wij in 1982 één scheut, en pas na 8 jaar waagden wij onze plant eraan, hem in tweeën te splitsen. Het is een schitterende varen, waarvan de sierlijke veertjes lang toegespitst en van een haast zijdeachtige structuur zijn. De bovenste veertjes buigen allemaal naar de top, zo haast een staart vormend. De plant wordt tot 80 cm hoog en blijft zelfs in strenge winters groen."

De plant staat (nog met de oude naam) afgebeeld in



"Das Buch der Freilandfarne" van Richard Maatsch.  
Vermeld wordt, dat specialisten heftige discussies  
voerden of het een Aculeatum of een Setiferum was.  
Men beschouwde de plant als een natuur-hybride.

Joop Comijs

#### VARENS FOTOGRAFEREN

C.N. Page, Royal Botanic Garden, Edinburgh EH3 5LR  
In: Pteridologist 2, 5 (1994).

Vertaler: Joost Veldkamp

Ik draag dit deel op aan de nagedachtenis aan  
Dr. Anne Steep, die in haar jonge jaren een onbe-  
kend, maar meestal uitstekende varenfotografie was.

#### Deel 2. Het vastleggen van het gewenste object.

##### Lenzen: iets om door te kijken.

In moderne spiegelreflexcamera's kan men meestal  
verschillende verwisselbare lenzen zetten. Ik heb de  
ervaring, dat een stel verwisselbare lenzen (die van  
mij zijn voor het merendeel antiek) een veel beter  
resultaat geven wat kwaliteit en helderheid betreft  
dan de moderne enkele zoomlens. Ik denk, omdat er  
bij gebruik van zoomlenzen minder elementen betrok-  
ken zijn. Bovendien zijn verwisselbare lenzen minder  
snel beschadigd gedurende intensief gebruik in het  
veld. Ik heb de ervaring, dat naast de standaard  
50 of 55 mm lens, een macrolens en een groothoek-  
lens een geschikte keuze zijn.

De standaard lens ziet ongeveer onder dezelfde hoek  
als het menselijk oog, plus minus met een hoek van  
45 graden. Dus foto's, die met een dergelijke lens  
genomen zijn, komen sterk overeen met wat gezien is  
met het menselijk oog. De groothoeklens daarentegen  
ziet met een veel wijdere hoek (met een hoek van ca.  
75 graden) en omvat dus een groter gebied. Deze  
lens comprimeert dit in dezelfde omlijsting en vat  
dit in dezelfde maat foto of dia. Ik heb de ervaring  
dat de 35 mm groothoeklens over het algemeen de meest  
bruikbare is. Deze lens wordt meestal meer voor  
habitats dan voor planten gebruikt. En, dat de 28 mm  
lens bijzonder bruikbaar is in bos- en ravijn habi-  
tats. Het goede alternatief om verder van het onder-  
werp af te gaan staan, is daar of ondoenlijk of het  
levert een warboel van bomen op, die in de weg staan.  
Bijvoorbeeld, de meeste van de habitat-shots in mijn

"New Naturalist" boek zijn genomen met mijn 28 mm.  
Soliger lens, nu 25 jaar oud.

Voor individuele varenopnamen vind ik echter de stan-  
daard- en de macrolens de meest bruikbare lenzen. De  
laatste is speciaal geschikt voor de kleinere soor-  
ten, zoals veel Asplenium soorten in Engeland, of  
voor close-up details van grotere soorten, zoals  
details van primaire blaadjes van een Polystichum of  
een Dryopteris. Dat deze macrolens zo geschikt is  
komt, omdat men hiermee van dichtbij kan scherp stel-  
len. Dit kan alleen ongeveer bereikt worden met de  
standaardlens door verscheidene close-up ringen toe  
te voegen, met als resultaat, het verminderen van  
diafragmaopening. Tot slot, de constructie van een  
macrolens is meer optimaal voor dergelijke close-up  
afstanden, dan voor gebruik bij oneindig en is dus  
duidelijk beter voor een goede beeldscherpte bij  
close-ups.

Als U gebruik maakt van een enkel-lens reflexcamera,  
wat de meeste moderne fototoestellen zijn, dan zal  
welke lens U ook maar gebruikt, het beeld, dat de  
film ziet en vastlegt, hetzelfde zijn als dat, wat  
U kunt zien door de beeldzoeker. De constructie van  
dergelijke camera's is zodanig, dat lenzen verwij-  
derd en omgewisseld kunnen worden, terwijl de film  
in de camera zit. Alhoewel ik dit nog steeds doe met  
de camera in mijn eigen schaduw. Door deze ver-  
wisselbaarheid is het mogelijk meer dan één body te  
dragen. Dit betekent, dat verschillende films kun-  
nen worden belicht, zoals bv. kleuren- en zwart/wit  
films. Dit heeft bovendien het voordeel van een re-  
serve body voor het geval er één uitvalt door derge-  
lijk intensief gebruik. Het is verbazingwekkend,  
hoe vaak dit in het veld kan gebeuren.

##### Over films.

Ongetwijfeld is het belangrijkste wat de film be-  
treft, dat men niet vergeet er één mee te nemen.  
Verder, dat men niet vergeet er één in de camera te  
doen. En dan, dat U eraan denkt de belichtingstijd  
erop af te stellen, wanneer U een film inzet met  
een andere gevoeligheid.

Een film in het toestel zetten is iets, wat opmer-  
kelijk gemakkelijk vergeten wordt. Vooral wanneer de  
opwindning bij het inderdaad vinden van een



zeldzame Ophioglossum, Pilularia, of een vreemde hybride paardestaart, of in de tropen op een berg-top Dipteris of Stromatopteris, alle alledaagse gedachten over het inzetten van een film volledig doet verdwijnen. Wanneer U twijfelt, of U de vorige avond inderdaad een film hebt ingezet (iets wat ik vaak doe), probeert U er zich dan van te verzekeren, dat het spoeltje, dat de film moet opnemen, meedraait bij het verder door draaien van de film. Dit bewijst, dat er een verbinding tussen de twee spoeltjes van de camera is. En, met een beetje geluk kan dit de film zijn, die U 's morgens niet had kunnen vinden. Zo'n waarneming uit voorzichtigheid is iets, waaraan ik meestal routinematig denk, wanneer ik doordraai. Meestal zeker een halve seconde, nadat ik er eigenlijk op had moeten letten. Wanneer U echter aan het einde van de dag een volledige serie zeer aantrekkelijke opnamen heeft gemaakt met een film, die achteraf nog steeds in Uw rugzak zit, of erger nog, nog steeds in de koelkast thuis ligt tussen de sla, dan raad ik U een heupfles met een borrel aan. Het maakt de schade niet goed, maar U voelt er zich een stuk beter door!

Als U de kunst van het inzetten van een film beheerst, kunt U beginnen te filosoferen over de vraag, welke film U eigenlijk zou moeten gebruiken. Dit komt onvermijdelijk neer op de vraag, hoe lang een stukje veter is, samen met allerlei ongefundeerde voorkeuren en vooroordelen. Het hangt er natuurlijk allemaal vanaf, wat U doet en waarom U het doet. En voor diegenen, die nog geen antwoord gevonden hebben op deze fundamentele aan-het-eind-van-het-universum soort van vraag, kan de daarop volgende keuze van de film al even raadselachtig zijn. Door een tamelijk groot scala van algemeen verkrijgbare filmtypes en -snelheden heeft de bange ziel alle redenen om verbijsterd te zijn. De meeste boeken vertellen U, dat voor het krijgen van de beste beelden en de beste kleurresolutie, U de film met de laagste snelheid moet kiezen, die past bij wat U beoogt. Filmsnelheden worden weergegeven in ASA-getallen. Deze zijn zowel op de doos als op de cassette gedrukt. ASA-getallen komen overeen met de zogenaamde recentelijk gebruikte ISO-getallen (om de verwarring nog te vergroten). Een algemeen

geldende regel is, dat films in de range 50 tot 100 ASA meestal aanbevolen worden voor algemeen gebruik. Voor de meer donkere plaatsen, waar varens meestal groeien, vind ik deze te langzaam en heb hier regelmatig de 100 ASA kleurenfilm en de 400 ASA zwart-wit film gebruikt. Het is allemaal een compromis tussen het verkrijgen van het beste beeld, en wat praktisch is en werkelijk goed werkt onder de omstandigheden van Uw soort van fotografie.

Wat betreft filmmerken is het eveneens een zaak van individuele voorkeur. Wat betreft kleurenfilm is de keuze belangrijker dan met zwart-wit film, omdat er met kleur meer verschillende persoonlijke voorkeuren zijn. Ingeval van kleurenfilm is mijn eigen indruk, dat Kodachroom uitstekend is voor rode en gele onderwerpen. Ik vind de ouderwetse Agfachroom en de nieuwere Fujichroom over het algemeen beter voor onderwerpen, die hoofdzakelijk bruin en groen zijn. Maar, voor diep varengroen raad ik aan niet hoger te gaan dan 100 ASA met Fujichroom. Daar varens vaak bruin en meestal groen zijn, ben ik geneigd de laatste twee merken te gebruiken. Sommige mensen vinden deze kleuren groen echter te zwaar en voor hen zijn de Ektachroom kleuren misschien een goed compromis. De enige manier om er achter te komen, wat U preferiert voor Uw onderwerpen, is het zelf uit te proberen.

Tenslotte, als algemene regel: verander niet te vaak. Wanneer U een snelheid en soort film hebt gevonden, die U aanstaat, blijft er dan bij, speciaal op tochten. Wanneer U moet veranderen, doe het dan dusdanig dat U het experiment kunt herhalen, bv. in Uw eigen achtertuin. Als het de eerste keer niet werkt, dan kunt U het met iets anders herhalen en de resultaten vergelijken. Het is een grote fout naar het eind van de wereld te gaan, waar U nooit weer zult komen, en daar een film te gebruiken, die U nooit eerder hebt uitgetest, ongeacht met wat voor 'n aanbeveling deze kwam, of van wie. (wordt vervolgd).

Zojuist werd een nieuw lid aangemeld, t.w.  
M. Vergote, Wilgenbroekstraat 60, 8020 OOSTKAMP  
Hr. Vergote is kweker van vaste België.  
planten met een keur aan Helleborus.  
Hartelijk welkom, monsieur Maurice!



DIT BULLETIN VERSCHIJNT ONDER AUSPICIËN  
VAN HET BESTUUR.

---

Inhoud

|                                   |             |
|-----------------------------------|-------------|
| Van de Bestuurstafel              | pag. 1 en 2 |
| Fons Slot en Jan Greep            |             |
| Bestuursbezetting Jan Greep,      | pag. 2      |
| Ledenbestand - Sporenbank         | pag. 3      |
| Jan Greep                         |             |
| Wél of géén excursies?            | pag. 4      |
| Jan Greep                         |             |
| Muurvarens gered -                | pag. 5      |
| Verslag ledenvergadering 19.10.96 |             |
| Problemen met varen-namen.        | pag. 6      |
| Polystichum setiferum "Plumosum   |             |
| Bevis": een bijzondere varen.     | pag. 7      |
| Joop Comijs                       |             |
| Varens fotograferen.              |             |
| C.N. Page                         |             |
| Deel 2                            | pag. 8      |

Bestuur Nederlandse Varenvereniging:

Fons Slot (voorzitter)  
Jan Greep (secretaris)  
Joost Veldkamp (penningmeester)  
Luuk Jaarsma

Secretariaat:  
v. Remagenlaan 17,  
6824 LX Arnhem  
tel. 026-3616855

Postgiro 210286 t.n.v.  
Penningmeester Nederlandse Varenvereniging  
Tweede Spoorstraat 1,  
9718 PC Groningen.